

ILMO MASSA

KUOVIN
MAA

Kuovin maa

Ilmo Massa

Kuovin maa

Kuovin maa

© Ilmo Massa 2021

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Ulkoasu ja taitto: Hilikka Vallisaari

ISBN: 978-952-80-5093-3

SISÄLLYS

ESIPUHE.....	7
KUOVIN LENTO	12
FERDINAND.....	40
ILMARI.....	76
KAARINA	136
ALMA	171
ILMO.....	197
MAAILMALLE.....	236
KYLMÄSTÄ LÄMPIMÄÄN	270
LÄHTEET	275
LIITTEET	280

ESIPUHE

Mielessäni oli eläkkeelle siirtymisen jälkeen ajatus kirjoittaa lapsuudenperheeni historia jonkinlaisen, mutta aloitus viivästyi sekä muiden harrastusten että työelämään jääneiden kiinnikkeiden vuoksi. Ajatus kuitenkin muuttui matkan varrella. Huomasin pian, että lapsuudenperheeni historian kuvaaminen edellyttää kuvausta myös isovanhempieni perheestä.

Syksyllä 2019 sain Päivi Hytösen ohjaamalla Helsingin Työväenopiston kurssilla ”Elämän ja suvun historia kirjaksi” idean poimia suvun virrasta muutamia avainhenkilöitä ja tarkastella heidän pienoiselämäkertojensa kautta perheen historiaa. Elämänkohtalot virittyvät Peräpohjolassa, mutta heijastavat samalla elämää Suomessa ja maailmalla. Tämä vapautti minut kokonaisen sukutarinan kirjoittamisen taakasta. Kirjoitustyö pääsi tämän jälkeen käyntiin melko vauhdikkaasti.

Ajallisesti tarkastelun teoksen painopiste on 1900-luvun alusta 1970-luvulle, mutta osa pienoiselämäkerroista tuo viime vuosiin saakka. Tämä näkyy etenkin Alman ja osin myös Ilmarin tarinoissa.

Avainhenkilöistä itsestään selvä valinta on isoisäni Ferdinand. Häntä en ehtinyt koskaan tavata, mutta hän on Massan suvun peräpohjalaisen haaran kantaisä. Toinen avainhenkilö on isäni Ilmari. Hän lienee eniten minuun vaikuttanut ihminen maailmassa, sekä hyvässä että pahassa. Kolmas avainhenkilöni on yhtä itsestään selvästi äitini Kaarina. Hän kuoli jo syksyllä 1956, jolloin olin juuri täyttänyt kahdeksan vuotta. Neljänneksi valitsin tätini Alman. Muistan hänet lapsuudesta poikkeuksellisen hauskana ja luovana ihmisenä. Tämä oli tärkein syy sille, että suostuin hänen edunvalvojakseen 2000-luvun puolivälissä ja toimin tässä tehtävässä kymmenen vuotta, aina hänen kuolemaansa saakka. Viides avainhenkilö olen minä itse. Totta kai teos on kokonaisuudessaankin oma tulkintani valitsemieni avainhenkilöiden elämästä ja kertoo myös minusta.

Oma kirjoittajaroolini on kommentoiva kertoja. Kommenteilani puitteistan ja syvennän avainhenkilöideni pienoiselämäkertoja, jos se tuntuu luontevalta ja tarpeelliselta. En siis voi väittää kirjoittavani totuudellista historiaa. Siihen eivät käytettävissä olevat niukat, elleivät olemattomat lähteet anna mitään mahdollisuutta. Käytän tästä kirjoitustavastani nimitystä autorealismi. Autorealismi eroaa Karl Ove Knausgårdin tunnetuksi tekemästä autofiktiivisestä kirjoitustavasta siinä, että en kehystä avainhenkilöitäni täysin uudelleen, enkä keksi heistä tolkuttomia tarinoita. Ero autorealistisen ja autofiktiivisen kirjoitustavan välillä on kuitenkin hiuksenhieno. Minuun on tehnyt vaikutuksen myös Kalle Päättälön Koillismaa- ja Iijoki-sarjojen tarkkoihin omakohtaisiin kokemuksiin perustuvat kuvaukset.

Suomenruotsalaiselta kirjailijalta ja psykiatrilta Claes Anderssonilta (2002) olen oppinut, että jos kirjoittaa omasta elämästään, ei ole mitään järkeä jättää pois kipeitä asioita. Joko luopuu kokonaan kirjoittamisesta tai sitten kirjoittaa niin avoimesti kuin osaa tai uskaltaa. Kirjoittamalla on myös mahdollisuus vapautua menneisyyden taakoista.

Jotkut lapsuudenperheeni jäsenet saattavat pahoittaa mielensä kirjoituksen joistakin sävyistä ja painotuksista. Kirjoittajana minulla on kuitenkin oikeus valita sanani ja vastaan niistä. Ajattelen teoksessa myös jälkipolvia, enkä ainoastaan omaa lapsuudenperhettäni.

Lähdeaineistoni on vähäistä, hataraa ja kirjavaa. Anakronismin vaaraa olen yrittänyt välttää, vaikka tämä teos ei olekaan ”oikeaa” historiankirjoitusta. Ihmisiä ei saa sijoittaa väärään aikakauteen ja mitata heitä nykyajan mittapuilla. Avainhenkilöni ovat aikansa lapsia, menneen yhteiskunnan tapojen ja arvojen tuotteita. Tämän tähdentämiseksi käytän myös historiallisia lähteitä, jos niitä on ollut tarjolla.

Lähdeaineiston hataruus johtuu osin sukuhistorian monista katkoksisista. Ensimmäinen katkos tapahtui, kun isoisäni Ferdinand muutti Kauvatsalta Alatorniolle, jolloin yhteydet hänen omaan lapsuudenperheeseensä jäivät ohuiksi. Toinen katkos on

äitini Kaarinan varhainen kuolema vuonna 1956, jolloin alun perinkin melko heikot siteet myös hänen sukuunsa katkesivat. 1960-luvun alussa lapsuudenkotini pihaan autoili pari nuorta miestä, jotka ilmoittivat olevansa Kaarinan kautta meidän serkkujamme. Ilmari ei ollut paikalla. Tapaaminen oli ystävällinen, mutta siihen se jäi, koska äidin puolen sukulaissuhteet olivat hämärän peitossa. Kolmas katkos oli Ilmarin kuoleman jälkeinen turhan painostava perinnönjako. Taloon jäi paljon dokumentteja, joita kukaan ei järjestänyt ja jotka lopulta varmaankin tuhoutuivat.

Suurimmaksi osaksi kuvaus perustuu omiin kokemuksiini, muistikuviini ja kuulemiini tarinoihin, monet niistä 50–60 vuoden takaa. Ajoittain olen pitänyt päiväkirjaa. Nämä kaikki ovat vain välähdyksiä historiasta, mutta muuta ei ole.

Olen käyttänyt arkistoja silloin, kun se on tuntunut luontevalta ja tarkoituksenmukaiselta. Ferdinandin kirjoituksia löytyy historiallisen sanomalehtiarkiston kautta. Ferdinandin sotapalvelusta koskevia tietoja sain Kansallisarkistosta. Ilmarin sotarekistä kolmessa sodassa olen saanut tietoa kantakortin lisäksi sotapolut.fi sivustosta (<https://www.sotapolku.fi>) ja sotapäiväkirjoista. Perheen kuolinilmoituksia kävin lukemassa Kansalliskirjaston mikrofilmatuista sanomalehdistä.

Alman loppuvuosista hyllyssäni on kolme pulleaa mapillista edunvalvojan tehtävässä kertynyttä materiaalia. Kemin keskussairaalasta minulle lähetettiin Kaarinan sairaskertomus. Tornion sairaalan suhtautuminen pyyntöihini saada luettavaksi äitini Kaarinan terveystietoja on ollut hieman outo. Vuosia sitten minulle sanottiin, ettei niitä ole sairaalassa lainkaan. Viime syksynä otin uudelleen yhteyttä, jolloin kerrottiin, että sairaala ei anna äitiäni koskevia tietoja minulle. Minun on vaikea ymmärtää, mitä salattavaa on 65 vuotta sitten kuolleen äitini terveystiedoissa, joiden avulla olisin ehkä voinut saada paremman käsityksen äitini viimeisistä vuosista. Omat terveystietoni sentään sain Tornion sairaalasta.

Yritin haastatella isääni Ilmaria 1970-luvun lopulla ja olin hankkinut mankan sitä varten. Hän kieltäytyi jyrkästi. En tiedä syytä. Ehkä hän ei luottanut minuun. Tai haastattelu ei vain sopi-

nut hänen tyyliinsä. Voi olla, että tulos olisi ollut toinen, jos haastattelijana olisi ollut vaikkapa toimittaja, eikä oma poika. Ilmari oli vahva mies omassa kuplassaan, mutta sen ulkopuolella hieman epävarma ja sosiaalisesti estynyt. Hän vältteli muussakin kanssa käymisessä keskustelua emotionaalisesti herkistä aiheista ja napsautti poikki keskustelun, jos arkoja aiheita lähestyttiin. Jäi vaikutelma, että hän ei ollut ihan sinut menneisyytensä kanssa.

Alatornion paikallishistoriassa (Rantatupa 1988) mainitaan sekä Ferdinand ja Ilmari (sekä Ilmarin veli Martti) Alatornion kunnan rakennusmestareina ja seurakunnan luottamustoimien haltijoina. Ilmarin pankinjohtajakaudesta torniolainen tietokirjailija Mika Kulju (2017) on kirjoittanut lyhyesti Tornion Osuuspankin historiassa. Tähän kuvaukseen liittyy myös pari Ilmarin persoonaa valottavaa muistelusta.

Lapsuudenkotini ei kuulunut niin sanottuihin Kivirannan kantataloihin, koska se perustettiin niihin verrattuna suhteellisen myöhään, vasta 1916. Tilan sijainti Kivirannan ja Raumon kylien välimaastossa selittänee osaksi sen, miksi siitä ei löydy historiallista lähteistä juurikaan tietoja. Edes Pertti Vuennon Raumo (1987) ja Kivirantaa (1992) koskevassa kyläkronikassa Massan taloa ei löydy.

Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta en ole pitänyt tarpeelliseksi merkitä yksityiskohtaisia lähteitä. Tornion ja Kivirannan historiasta saa yleiskuvan muun muassa Heikki Rantatuvan (1998) paikallishistoriasta ja Pertti Vuennon (1986, 1990, 1991, 1992, 1992) kyläkronikoista. Tunnen jossakin määrin Peräpohjolaa ja Lappia koskevaa historiallista kirjallisuutta, koska olen väitellyt Lapin ja Suomen ympäristöhistoriasta (Massa 1994).

Muutamista yksityiskohdista olen keskustellut niiden veljeni ja serkkujeni kanssa, jotka ovat halunneet auttaa minua. Kiitän etenkin Tapiota ja Jormaa, joiden kanssa olen viestinyt säännöllisesti monista perhehistorian yksityiskohdista. Runsasta vuotta minua vanhempana Tapio muisti joitakin asioita minua paremmin. Jorma taas Torniossa asuvana on pitänyt minut paikallisesti

kartalla. Tämä on ollut tarpeellista, koska lähdin Tornioista opiskelemaan 1970-luvun alussa ja sen jälkeen olen käynyt siellä vain kääntymässä.

Serkultani Marjatalta ja Kyllikiltä olen saanut tietoja sekä isovanhempieni että oman perheeni elämästä. Heidän isänsä Martti oli perheen toiseksi vanhin poika ja Martin vaimo Anna-Leena oli äitini Kaarinan sydänystävä.

Kivirantaa ja Torniota koskevia muistoja olen saanut jakaa Vesa Juneksen, Matti Juneksen, Maija-Liisa Korhosen, Kari Lumikeron, Seppo Sarajärven ja Torsten Branderin kanssa. Myös Aini Alkun ja Asko Unholan ylläpitämä Facebook-ryhmä Tornio sanoin ja kuvin on palauttanut mieleen tapahtumia ja ihmisiä vuosikymmenten takaa.

Erityiskiitokset vaimolleni Hilikka Vallisaarelle. Hän on auttanut aineiston hankkimisessa, skannannut kaikki kuvat ja taittanut teoksen. Kiitos Hilkan minulla on ollut kotona monipuolisesti siivistynyt sparraaja ja keskustelukumppani.

Omistan tämän sukutarinan rakkaille tyttärillemme Siljalle ja Lindalle. He saavat myös täydet oikeudet yhteisymmärryksessä jakaa halutessaan näitä muistelmia valitsemilleen henkilöille sen jälkeen, kun minä en ole enää päättämässä.

Otsikko Kuovin maa kaipaa pienen selityksen. Se ei tule ”maan kuopimisesta”, vaikka silläkin merkityksellä huviteltiin jolloinkin perheeni piirissä. Kuovi sen sijaan kuuluu Tornionjoen usean pikkujoen halkoman suistoalueen näkyvimpiin lintuihin ja tuo elävästi mieleen lapsuudenkotini äänimaiseman ja kevään heräämisen koston raa’an tuoksun. Pidän sitä mielikuvituksessani tuon suistomaan sielulintuna. Kuovin melankolinen huuto sopii siellä asuvien ihmisten mentaliteettiin. Kuovi myös haastaa kovalla kiukkuisella äänellään niille selkosille tyypillisen mykkyuden, vaikenemisen ja hiljaisuuden kulttuurin. Kuovi edustaa luonnon maailmaa, joka on minulle tärkeää.

Helsingissä 4.11.2021

Ilmo Massa

KUOVIN LENTO

Massan talo, eteläisessä Lapissa, seisoo Keroputaan itäisellä rannalla, Kivirannan kylässä, liki Tornion kaupunkia. Kiviranta oli vanhaan aikaan silloisen Alatornion kunnan keskuskylä. Vuonna 1972 siitä tuli Tornion kaupungin esikaupunki. Kulttuurihistoriallisesti Tornio ympäristöineen kuuluu maakuntajaossa Pohjois-Pohjanmaahan. Käytän nimitystä Peräpohjola, kun viittaa Torniota tai Kivirantaa laajempaan maantieteelliseen alueeseen. Matkailukielessä alueesta käytettyä nimeä Meri-Lappi vierastan. Myös käsitteen Länsipohja taustalla on Ruotsin vallan aikuinen nimitys Västerbotten. Se ei kuvaa Peräpohjolan alueen väestö- ja kulttuuriyhteyksiä Pohjanmaahan, Ruotsin vallan aikuiseen Österbotteeniin.

Siirryn nyt sielulintuni hahmoon ja lähden kiertämään kylää sellaisena, kun ne muistan ja koin noin 60 vuotta sitten. Tornio on muuttunut ja nykyistä Torniota en juuri tunne, vaikka olenkin käynyt siellä silloin tällöin.

Naapurit

Katselen Massan navetan katolta Keroputaan toisella puolella olevia naapureidemme taloja. Vastapäätä on lähimmän naapurimme Toratin Eemelin ja Fannin talo. Eemelistä minulle ei ole muistikuvia, mutta Pertti Vuento (1992) kertoo Kivirannan kylän kronikassaan hänen käyneen töissä taloissa ja osallistuneen lohenpyyntiin. Voimiensa päivinä Eemeli oli varmaankin töissä myös meillä. Tapio kertoi, että Eemeli kutsui häntä ”puuntyvveykseksi”. Eemeli kuoli joskus 1950-luvun alussa. Myös hänen leskensä Fanni eli Toratin emäntä oli meillä kotiapuna aina silloin tällöin Kaarinan kuolemaan saakka ja joskus senkin jälkeen.

Torateilla oli jännittävä romulaatikko, jota kävimme lapsena tonkimassa. Lapsuusvuosina Toratin pojista läheisin oli Olli. Hän oli hyvä suustaan, oikea tarinaniskijä, ja otti huomioon meitä. Varusmiespalveluksen jälkeen Olli alkoi ajaa rahtia kuorma-autolla pohjoisen reiteillä, kunnes keuhkot pettivät. Kerran hän ajoi uupuneena matalaan alikäytävään kuorma-auton lava pystyssä. Seurauksena oli kallis remontti. Olli oli kätevä korjaamaan autoja ja autotekniikasta kiinnostunut Ahti oli usein hänen apumiehenään.

Ollia nuorempi veli Pekka kävi isänsä tapaan taloissa sekatoissa, myös meillä. Häinkin oli hyvä jutunkertoja ja soitteli haitaria korvakuulolta. Torateilla asui myös Fannin sukulaispoika Keräsen Sauli eli Samppa. Hän oli jäänyt sodan aikana orvoksi. Samppa matki James Deanin tyyliä ja veti hiuksiinsa Brylcreemiä, 1950-luvulla muodissa ollutta miesten hiusrasvaa. Hän kävi soitelemassa meillä joskus harmonia.

Eräänä jouluaattona (vuosi taisi olla 1959) meille tuli puhelimitse (Torateilla ei ollut puhelinta) tieto, että Sauli oli joutunut metsätöissä onnettomuuteen. Hän oli taiteillut metsätöissä kaksiosaisen liukkaaksi jäätyneen puurekan kyydissä, pudonnut renkaan alle ja menehtynyt. Jorma muisteli käyneensä Kääntösessä (Lauri Juneksen talon pihalla) katsomassa rekkaa, missä verijäljet olivat vielä näkyvissä.

Ilmari lähetti minut viemään Torateille Sampan kuolinviestiä. Sattui olemaan jouluaatto ja Toratin perhe istui joulupöydässä.

Pöydän keskellä oli kinkku. Ei muuta. Kynttilät loistivat ja tunnelma oli kohdallaan. Täydellinen hiljaisuus laskeutui pöytään, kun kerroin Saulin kuolleen. Kukaan ei sanonut sanaakaan. Ei sanaakaan. Ei sanaakaan. Sain suustani jonkun kömpelön surunvalittelun, luistin ovesta ja kahlasin lumihangessa Keroputaan yli koitiin. Vierailu oli järkytys minulle ja sanomaani seuranneen kaamean hiljaisuuden vuoksi syytin itseäni pitkään siitä, että en ollut osannut kertoa Saulin kuolemasta oikein. Kuolinviestin vieminen olisi kyllä ollut Ilmarin tehtävä.

Toinen joentakainen naapuri oli Kuljut. Siitä perheestä meillä kävi säännöllisesti Kuljun Arne hakemassa maitoa. Jonakin kesänä hän maalasi myös navetan. Arne oli kova säikkymään ja pelästyi navetan päätyä maalatessaan haulikon laukaisusta niin, että horjahti ja putosi tikkailta. Jorman muistikuvan mukaan Ahti olisi ampunut haulikolla Keroputaan rannassa ja Arne olisi sitä säikähtänyt. Arne säilyi kumma kyllä hengissä, mutta punamultaantui yltä päältä. Kaarina yritti puhdistaa Aarnen kasvoja keittiön komuutin ääressä. Kaarina muuten naureskeli jollekin tuttavalleen, että Arne oli lähennellyt häntä. Arne taisi olla pihkassa kauniiseen Kaarinaan.

Kuljujen jälkeen talossa asui Hagertien romaniperhe (mustalaisiksi heitä tosin siihen aikaan kutsuttiin). Hagertit lähettivät aina kuuromykan poikansa hakemaan maitoa meiltä. Hagerteilla tapahtui joskus verikostoon liittyvä puukotus, ellei murha. Hagertit jättivät Kuljun tilan, koska pelkäsivät naapuriin rakennettua Keroputaan mielisairaala. Romanikulttuurissa kuulemani mukaan pelätään mielitautien tarttuvan. En tiedä pitääkö tämä paikkansa.

Tämän jälkeen Hagertien talon ostivat Sunnarit, jotka omistivat radio ja tv-liikkeen Torniossa. Heillä oli liuta somia tyttäriä. Kerran – vuosi oli 1960 – joku heistä kutsui minut Keroputaan jältä katsomaan televisiota. Meillä kun ei vielä sellaista laitetta ollut. Sunnareiden pihaa vartioi musta koira, joka koki minut uhkaavaksi ja hyökkäsi jalkaan kiinni. Housuihin tuli palkeenkieli, mutta muuten säilyin ehjänä ja linkutin katsomaan ohjelmaa. Me-

nossa olivat Squaw Valleyn 1960 talviolympialaiset Yhdysvalloissa, Kaliforniassa. Luistelumatka oli 1500 metriä ja Suomea edusti Juhani Järvinen. Tyhmää mutta toisaalta koukuttavaa oli katsoa pikkiriikkisten mustien hahmojen liukumista luistelustadionilla. Nykyään Sunnareiden talossa asuu Jorman mukaan Reijo Aution perhe.

Lehahdanpa navetan katolta lentoon ja lähden kylille. Ensin lekottelen huvikseni satametrisen Massan talon koivukujan ja teen kaaroksen Törmälle eli Hemmontörmäntielle. Tien nimi on esimerkki siitä, miten satunnaisesti nimet syntyvät. Tiestön nimestäjä oli tullut Ilmarin luo kysymään kyseisen tien historiaa. ”Hemmontörmäksi sitä on sanottu jonkun aikojen alussa siellä asuneen Hemmon mukaan”, oli Ilmari sanonut. Hemmo tai Hemminki oli asunut jossakin etulohkon ladon tienoilla. Näillä hatarilla tiedoilla Hemmon nimi ikuistui noin kolmen kilometrin tienpätkään Keroputaan silloilta Raumon kylälle. Mikäs siinä, hyvä ja mieleenpainuva nimi se onkin.

Hemmontörmäntielle noustessa vasemmalla on Hannes Sarajärven omistama parin kolmen hehtaarin peltomaa. Siinä Hannes viljeli perunaa ja ohraa. Hannes vuokrasi myös vuosia Ilmarin veljen Martin maita koivukujan vasemmalta puolelta. Tietääkseni serkkuni Marjatta ja hänen miehensä Esa Konttajärvi omistavat nämä maat nyt.

Hannekseen Ilmarilla oli erityissuhde. Hannes oli Ilmaria nuorempi ja oli ollut talossa renkinä tai tilapäistöissä vuosien mittaan. Hanneksen iloisen rehvakka nauru kuuluu korvissani, kun kirjoitan tätä. Hän oli harrastunut nuorempana nyrkkeilyä. Hän opetti minulle mitä tarkoittaa käsite ”varjonyrkkeily” ja miten kova tyrnäyslyönti lähtee ensin lantiosta. Ja miten nopeasti suorien on lähdettävä, jotta vastustaja saadaan nurin. Joskus 1990-luvulla harrastin Tarmon salilla kuntonyrkkeilyä ja muistelin Sarajärven Hanneksen oppeja.

Nyt taas matkaan. Hemmontörmän vasemmalla puolella virtaa lummpuro (lumppeita kasvava puro) ja oikealla avautuivat Alaviuhkolan talon pitkät heinäniityt. Tie kaartaa loivasti vasemmalla Särkinäräntien risteykseen. Alaviuhkolan Albertin talo noin

puolen kilometrin päässä Särkinäräntiestä oikealle on yksi paikkakunnan kantataloista. Tämän talon sisällä kävin vain kerran pari. Pihalla olimme kyllä useammin. He pitivät kanoja ja niiden kohellusta oli hauska seurata. Talon karjanhoitotapojen sanottiin olevan vanhoillisia ja tästä esimerkkinä mainittiin ”yksitissiset lehmät”. Tämä saattaa viitata sisäsiirtoisuuteen, kun lehmiä on astutettu omilla jälkeläisillään. En tiedä pitikö tämä paikkansa. Yhtään yksitissistä en nähnyt. Puheissa saattoi olla annos kateutta isoa mahitaloa kohtaan.

Alaviuhkoloiden maito kelpasi kyllä kaupunkilaisillekin. Albertti ajoi hevosella maitotinkkiä Tornioon vanhoihin päiviinsä asti joka aamu. Kärryt olivat täynnä pieniä asiakkaiden maitoastioita, jotka Albertti vei kotiovelle saakka. Joka kerta Albertti nosti kättään ja hymyili leveästi, kun ohitin hänet koulumatkalla.

Joskus sunnuntaisin Albertti käveli meille ja istui aina Ferdinandin tekemään pieneen valkoiseen keinutuoliin ja sanoi ”Viäläkös mie tähän mahun.” Albertti tykkäsi lapsista ja yritti muka kaapata meidät syliinsä, jotta voisi ”laittaa meihin partaa” eli tehdä meistä miehiä. Vielä nytkin palaa mieleen hänen lämmin huumorintajunsa. Äitipuoleni Kerttu lahjoitti keneltäkään kysymättä juuri tämän pienen keinutuolin Pirkolle (Ilmarin veljen Yrjön leskelle), koska ”Ferdinand oli tehnyt sen Yrjölle”. Saattaa olla näin, mutta tuo tuoli kuului kuitenkin meidän lapsuuteemme ja siis meille. Yrjö oli luopunut keinutuolista, koska ei ollut eläessään välittänyt ottaa sitä itselleen. Yrjö oli lahjoituksen aikaan sitä paitsi jo kuollut.

Viuhkolan Albertin talon vasemmalla puolella asuivat Faariset, Eino ja Inkeri sekä heidän kolme lastaan, Raimo, Esa ja Hillevi. Faariset saivat ilmeisesti suhteellisen niukan toimeentulonsa puutarhasta. Eino oli ehkä tästä syystä katkeroitunut mies. Hän piti poikiaan kovassa kurissa ja nuhteessa. Faaristen avioliitto purkautui juorujen mukaan sen jälkeen, kun Tornion kaupunginhotellissa alettiin pitää tansseja ja Inkeri hankkiutui sinne laittamaan jalalla koreasti. Inkeri löysi tansseista uuden hauskemman elämänkumppanin. Eino jäi entistä synkeämpänä tuijottamaan tyhyyteen.

Ferdinand Massa lähti 1900-luvun alussa sukunsa ikaiaikaisilta asuinsijoilta Satakunnan Kauvatsalta kohti tuntematonta pohjolaa. Hän asettui Alatorniolle, perusti perheen ja uudistilan.

Tämä kirja kertoo muutaman avainhenkilön kautta kolmen sukupolven tarinan. Yhden perheen elämäntapa heijastavat samalla elämää Peräpohjolassa, Suomessa ja maailmalla. Tämän teoksen kirjoittaja on Ferdinandin lapsenlapsi.

Henkilökuvat avautuvat pienoiselämäkerroiksi, joiden kautta välittyy kodin piiri ja paikallisyhteisön elämä. Kirjoittaja on luonut niukkojen lähteiden avulla omakohtaisen kokonaiskuvan. Siihen sisältyvät työ miesten kunnian kenttänä sekä naisen rooli säästäjänä ja sivustatukenä. Oman suvun ja perheen taustaa avataan yhdistämällä yhteiskuntatieteellistä ja historiallista tietoa omiin kokemuksiin.

BoD

9 789528 050933